

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. III. Traditur verus modus dicendi, & conciliandi libertatem Christi cum
ejus impeccabilitate

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

circumstantias, est quia si non solum substantia, sed etiam circumstantia mortis Christi caderet sub præcepto, illa nullo modo esset libera, nec per consequens meritoria: Sed hæc ratio nulla est: Ergo &c. Minor probatur primò, quia ut supra dicebamus, præceptum habens pro materia actum liberum, non potest illius libertatem destruere, alioquin seipsum destrueret: Ergo et si præceptum moriendi Christo à Patre impositum, omnes mortis circumstantias præscribat, libertatem tamen Christi in acceptanda morte non auferet.

79. Secundò, negari non potest mortem Christi non solum quoad substantiam, sed etiam quantum ad omnes ejus circumstantias, fuisse à Deo efficaciter volitam, & ab ipso prædefinitam; & tamen hoc non obstante, illam fuisse liberam, & meritoriam: Ergo similiter, quamvis non solum quoad substantiam, sed etiam quantum ad omnes circumstantias præcepta fuerit, nihilominus libera & meritoria fuit. Consequentia patet, cum enim Christus per scientiam beatam illam Dei voluntatem & prædefinitionem ad omnes circumstantias suæ mortis sese extendentem, clare cognosceret, non minus impotens erat ad illi repugnandum, quam ad non implendum præceptum moriendi sibi à Patre impositum; nam licet se conformare tali voluntati, non esset de præcepto stricto & rigoroso, erat tamen de consilio, cum hoc multo melius & perfectius esset: Christus autem, ut supra ostensum est, ratione suæ infinitæ sanctitatis, non poterat non acquiescere consiliis, & à majore Dei beneplacito recedere: Ergo si mors Christi fuit libera & meritoria, non obstante quod non solum quoad substantiam, sed etiam quantum ad omnes ejus circumstantias, fuerit à Deo efficaciter volita, & prædefinita, etiam libera erit & meritoria, quamvis non solum quoad substantiam, sed etiam quantum ad omnes circumstantias, præcepta fuerit.

80. Antecedens verò probatur primò ex Scriptura, quæ variis in locis aperte docet passionem Christi, non solum quantum ad substantiam, sed etiam quantum ad omnes circumstantias ejus, fuisse à Deo prædefinitam: nam Actorum 4. illa circumstantia mortis Christi, quod scilicet Herodes & Pilatus convenerint in Jerusalem, dicitur à Deo decreta: *Convenerunt in Civitate ista, adversus puerum tuum Iesum quem unxisti, Herodes & Pontius Pilatus, cum Gentibus & populo Israel, facere quæ manus tua & consilium tuum DECREVERUNT fieri.* Proditio Judæ, flagellatio, crucifixio, & sellis potatio, passim in Psalmis prophetantur. Circumstantia etiam temporis notatur Joan. 13. *Sciens Iesus quia venit hora eius* Et cap. 17. *Pater venit hora, clarifica Filium tuum, ut Filius tuus clarificet te.* Quæ verba exponens D. Augustinus tract. 104. in Joan. subdit: *Ostendit omne tempus, & quid, & quando faceret, vel fieri sineret, ab illo esse dispositum qui tempori subditus non est: quoniam quæ futura erant per singula tempora, in Dei sapientia causas efficientes habent, in qua nulla sunt tempora.* Non ergo credamus hanc horam fato urgente venisse, sed Deo potius ordinante. Denique Lucæ 22. ipse Christus dicebat: *Filius hominis secundum quod DEUS FINITUM EST vadit.* Quibus verbis manifestè docet, omnes suas actiones & passiones fuisse à Deo ab æterno præordinatas ac prædefinitas. Unde Leo Papa serm. 7. de passione Domini: *Nulla poterat ratione turbari quod ante æterna secu-*

la, & misericorditer erat dispositum, & incommutabiliter PRÆFINITUM. Et sermone 9. *secundum Dominicam passionis in salutem generis humani ante tempora dispositum, & per multas significationes omnibus retro sæculis nuntiatur.* Constat ergo ex Scriptura & Sanctis Patribus, passionem Christi, tam quoad substantiam, quam quoad omnes ejus circumstantias, fuisse à Deo absolute & efficaciter suæ voluntatis decreto prædefinitam.

Ratio etiam id suadet: nam divina providentia, cum sit perfectissima, & universalissima, non se extendat ad omnia ad quæ se extendit causa causalitas, attingit actus nostros liberos, non solum quoad substantiam, sed etiam quantum ad omnes illorum circumstantias, formalitates, & modos, ut in Tractatu de voluntate Dei variis rationibus demonstravimus: Ergo cum Deus habuerit multò perfectiorem providentiam de actionibus & passionibus, quas Christus dum erat viator in terris elicit, vel sustinuit, (illæ enim erant summi momenti, & infiniti valoris, & ab ipsis salus orbis, & honoris divini reparatio dependebat) quam de nostris operationibus, negari non potest, illas fuisse pariter à Deo prædefinitas, non solum quantum ad substantiam, sed etiam quoad modum & circumstantias illarum. Idem cum proportionem de præcepto moriendi Christo à Patre imposito dicendum est, illud mirum non solum ad substantiam, sed etiam ad omnes ejus circumstantias se extendisse.

Neque obstat id quod Adversarij opponunt in contrarium: licet enim verum sit, quæ Deus imperat nobis, non præcipi quoad omnes ejus circumstantias, negatur tamen consequentia & paritas de præcepto mortis Christi. Disparitas est, quia cum voluntates nostræ non sint adeo promptæ ad exequendam superioris voluntatem, debent suavia esse quæ nobis imponunt præcepta, atque adeo non obligare quoad omnes circumstantias. Ceterum voluntas Christi, cum è contra esset promptissima ad obediendum Patri in omnibus, debuit obligari ad actum obedientiæ perfectissimum & strictissimum, atque adeo ad actum obedientiæ, tam quoad circumstantias, quam quoad substantiam suæ passionis & mortis.

§. III.

Traditur verus modus dicendi, & conciliandi libertatem Christi cum eius impeccabilitate.

Relictis igitur ac rejectis quatuor præcedentibus modis dicendi, & conciliandi libertatem Christi cum illius impeccabilitate, ut cum qui communis est omnibus Thomistis, tandem stabiliamus & declaremus,

Supponendum primò, quod sicut ad hoc ut voluntas in eliciendo actum amoris sit libera, non requiritur, imò implicat, quod possit conjugere non amorem cum ipso amore (duo enim contradietoria, qualia sunt amor & non amor respectu ejusdem objecti, nequeunt esse simul) sed sufficit quod actualiter amando, habeat simul & retineat potentiam ad non amorem, live ad negationem amoris, divisim ponendam ad amorem: ita similiter ut Christus, non obstante omnimodâ suâ impeccabilitate, & præcepto Patris de morte subeunda, libere dicatur mortuus, non est necesse, imò implicat, facta suppositione omnimodæ ipsius impeccabilitatis, quod

quod poterit conjungere negationem mortis, A
sive hoc quod est velle non mori, cum præcepto
obligante ad mortem; sed sufficit quod volen-
do actualiter mortem sibi præceptam, habuerit
simul & retinuerit potentiam ad negationem
mortis divisa à præcepto ponendam.

Supponendum secundò: quòd licet non mors,
sive negatio mortis, ut divisa à præcepto obliga-
te ad moriendū non est transgressio talis præ-
cepti, sed solum quando illi cōjungitur: ita simili-
ter posse velle non mortē, sive negationē mortis
ut abstrahentem à peccato, non est posse violare
præceptū, subindeque nec posse peccare; sed ad
hoc opus est posse velle non mortem ut conjun-
ctam cum præcepto ad moriendum obligante.

Supponendum tertio: quòd quando Thomi-
stæ conciliare volentes libertatem Christi, circa
mortem ei præceptam, cum omnimoda ipsius
impeccabilitate, dicunt ipsum non potuisse vel-
le non mori in sensu composito, bene tamen in
sensu diviso: sensus hujus doctrinæ non est (ut
perperam eam exponunt omnes ferè Theo-
logi Societatis) quòd Christus non habuerit po-
tentiam ad non moriendum, stantem & com-
positam simul cum præcepto mortis, sed so-
lum ab eo divisa: sive quòd Christus non ha-
buerit potentiam ad non moriendum, quæ in i-
pso fuerit de facto, supposito præcepto mortis,

sed solum quæ in eo extitisset, si ablatum fuisset
præceptum obligans ad mortem: hæc, inquam,
explicatio legitima non est, nec ab ullo Thomi-
stæ unquam intenta, sed ista duntaxat, quòd
nimirum etiam si Christus, supposita omnimoda
sua impeccabilitate, non habuerit talem poten-
tiam stantem simul cum præcepto mortis, quā
posset conjungere cum eo negationem mortis;
bene tamen talem potentiam stantem simul cum
præcepto mortis, quā posset habere negationem
mortis divisa, sive abstrahentem à præcepto.

Unde differentia veri sensus divisi & compositi
Thomistarum, ab eo qui Calvinisticus est, in hoc
consistit, quòd Calvinus dividit potentiam ad nō
moriendum ab ipso præcepto mortis, Thomistæ
verò illam à tali præcepto non separam, sed so-
lum negationem ipsam mortis, ut in Tractatu de
predestinatione, celebrem illam & per antiquam
sensu compositi & divisi distinctionem expo-
nentes, fuisse declaravimus. Hoc fateor satis diffi-
cile intellectu videtur, sed non major est hæc
difficultas, quàm in concipiendo quòd omnes
admittere tenentur, si salvare velint libertatem
actuale voluntatis in amando, etiam præscin-
dendo à quocumque præcepto, præmoratione, &
impeccabilitate: nimirum quòd voluntas actua-
liter & liberè amans, eo ipso quòd liberè amet,

retinet talem potentiam stantem simul cū suo a-
more, non quā possit conjungere negationem a-
moris cum ipso amore, sed quā possit eam divide-
re ab amore, sive quā possit habere negationem
amoris abstrahentem ab amore. His politis,

Dico: modus verè conciliandi in Christo circa
præceptum mortis ei à Patre impositum liberta-
tem à necessitate, cum omnimoda ipsius impec-
cabilitate, in eo consistit, quòd licet non potue-
rit Christus velle non mori in sensu composito,
hoc est velle conjungere negationem mortis cū
præcepto obligante ad mortem; bene tamen in
sensu diviso, id est velle negationem mortis, ut
abstractam à præcepto.

Probatur: Juxta hunc modum dicendi stat
Christum Dominum verè potuisse velle mori et

Tem. IV.

iam supposito præcepto ipsum ad mortem obli-
gante, & tamen non potuisse velle transgredi
tale præceptum: Ergo modus ille verè conciliat
circa præceptum mortis Christo impositum, li-
bertatem à necessitate, cum omnimoda impec-
cabilitate. Consequentia patet, ad libertatem e-
nim à necessitate circa præceptum mortis, quò
obligabatur Christus, sufficit quòd non obstante
tali præcepto potuerit verè velle non mori:
ad omnimodam verò impeccabilitatem cir-
ca idem præceptum, nihil amplius requiritur,
quàm quòd non potuerit velle illud transgredi.
Antecedens verò probatur: Christum, stante
præcepto quò obligabatur ad mortem, potuisse
nihilominus velle negationem mortis ut abstra-
hentem à tali præcepto, sive ut secundum se præ-
cisè sumptam, est ipsum verè potuisse velle non
mori; sicut voluntatem actualiter amantem, atq;
adeo stante actu amoris posse velle negationem
amoris ut abstrahentem ab amore, est verè ipsa
posse non amare. Præterea eundem Christum
non potuisse velle negationem mortis ut con-
jungendam cum præcepto obligante ad mori-
endum, sed solum ut abstrahentem ab illo, est i-
psam non potuisse transgredi illud præceptum:
Sed juxta modum dicendi in conclusione affi-
gnatum illa duo salvantur, ut constat: Ergo &
Christum potuisse, etiam supposito præcepto de
morte sive unda, velle non mori, & tamen non
potuisse velle transgredi præceptum.

Confirmatur & magis illustratur difficilis il-
la concordia libertatis Christi cum ejus impec-
cabilitate, stante rigoro præcepti mortis. De
præcepto Dei mortem Christo imperantis eo-
dem ferè modo philosophandum est, ac de ipsi-
us decreto, quò talem mortem ab æterno cum
omnibus ejus circumstantiis prædefinit: præ-
sertim cū præceptum moriendi Christo im-
positum à tali decreto promanaverit, & iterum ejus
executio. Sicut ergo in sententia Thomistarum
divinum decretum ita causas liberas ad agen-
dum determinat, ut nedum substantiam, sed et-
iam modum operum attingat, ita ut cause libe-
ræ faciant quòd Deus vult fieri, & eo modo quò
fieri vult, id est liberè; & ita agant unum, ut pos-
sint agere oppositum, ut fuisse in Tract. de volun-
tate Dei declaravimus. Ita similiter præceptum
moriendi Christo impositum ipsum ad substanti-
am & modum operis moraliter determinavit,
ut ne ipse moreretur eo modo, quò Pater voluit,
scilicet liberè, sive cū potentia non moriendi.
Et sicut etiam in eodem Tract. docuimus, ex ef-
ficaci divinæ voluntatis decreto non sequi neces-
sariò, sed tantum infallibiliter, ipsam operatio-
nem, & hanc solum infallibilitatem esse requi-
sitam ad efficaciam illius. Ita pariter, nunc dici-
mus, quòd ut præceptum moriendi Christo im-
positum esset efficax, satis erat quòd infallibili-
ter mortem Christi inferret. Licet nō necessariò.
Unde tale præceptum infallibiliter mortem in-
ferendo, reddidit Christum impeccabilem; &
non inferendo necessariò, reliquit eum liberum
libertate indifferentiæ.

Videntur hæc omnia fundamentum habere
in ipsa Scriptura sacra, nam Joan. 10. Christus
dicebat: Ego pono animam meam, ut iterum su-
mam eam. Nemo tollit eam à me, sed ego pono eam à
me ipso, & potestatem habeo ponendi eam, & potesta-
tem habeo iterum sumendi eam: hoc mandatum accepi
à Patre meo. Ubi omnes interpretes per illam
potestatem ponendi animam intelligunt liber-
tatem

Oooo

tatem

tatem indifferentiam, quam habuit Christus moriendo; qui enim habet aliquid in sui potestate, ita facit illud, ut possit non facere. Unde Augustinus I. tract. 19. in Joan. explicans libertatem qua Christus mortuus est, sic ait: *Quis ita dormit, quando voluerit, sicut Jesus mortuus est, quando voluit? Quis ita vestem deponit, quando voluerit, sicut se carne exiit, quando voluit? Quis ita cum voluerit, obiit, quomodo cum voluerit, obiit.* Cum verò addit Christus: *Hoc mandatum accepi à Patre meo, satis innuit, quòd ex vi ipsiusmet præcepti habuit hanc potestatem & indifferentiam, eò quòd Pater ei mortem præcipiendo, volebat ipsum mori libere, live cum potestate non moriendi; atque ita nec fecit Christus, nec potuit facere contra voluntatem Patris, quando potuit non mori, hoc enim erat potius juxta voluntatem Patris: sic igitur fuit liber, & simul impeccabilis, non obstante rigoro præcepto moriendi ipsi à Patre imposto.*

§. IV.

Solvuntur objectiones.

89. **P**RO solutione. objectionum duo breviter præmittenda sunt. Inprimis observanda est distinctio duplicis potentiae: alia enim est potentia consequens, alia antecedens: vel ut quidam Recentior Thomista loquitur, alia est potentia positionis, alia potentia purae possibilitatis. Per illam ita potest aliquid fieri, ut fiat, & ponatur de facto; per istam verò ita fieri potest, ut re vera possibile sit, licet de facto non ponatur: v. g. præmotus ad amorem ita infallibiliter amat, ut tamen possit non amare, & sub tali motione absolutam ad non amandum potentiam retineat, subindeque habet potentiam consequentem, seu positionis respectu amoris; & potentiam antecedentem, seu purae possibilitatis respectu negationis illius.
90. **D.** Thomashujus distinctionis fundamentum præbendum 1.2. quæst. 10. art. 4. ad 3. ait: *Si Deus movet voluntatem ad aliquid, impossibile est poni quòd voluntas ad illud non moveatur, non tamen est impossibile simpliciter, unde non sequitur quòd voluntas à Deo ex necessitate moveatur.* Et 1. ad Annib. dist. 47. quæst. unica art. 1. ad 2. *Quamvis* (inquit) *contrarium ejus, quòd est volitum à Deo, non possit stare cum voluntate divina, possibilitas tamen ad contrarium potest stare cum ea &c.* Igitur ex D. Thoma, licet præmotus ad unum, non habeat potentiam positionis ad oppositum, bene tamen potentiam purae possibilitatis. Hæc distinctio, licet coincadat cum distinctione sensus compositi & divisi supra explicata, videtur tamen clarior, eaque non ita facile possunt abuti Adversarii, sicut alterâ.
91. **S**ecundò ex Alvare supra qu. 8. disp. 86. notandum est, quòd non obedire, seu non implere præceptum, potest dupliciter accipi. Primò, mere negative, ut importat negationem actus obedientiae, quæ quidem negatio dicitur tam de eo quòd est, quam de eo quòd non est; nam etiam quando nullum est præceptum impositum alicui verè affirmamus quòd ille non implet præceptum, & isto modo non obedire nullum est peccatum. Secundò modò accipitur privative, seu contrariè, ut importat transgressionem præcepti, seu privationem observationis præcepti debita inesse, & hoc modo non obedire est peccatum inobedientiae. His præmissis facile solvi poterunt argumenta, quæ fieri solent contra modum conciliandi libertatem Christi cum

ejus impeccabilitate, supra explicatam. Obijciunt ergo primò: Christus non potuit non obedire Patri, seu non implere præceptum de morte subeunda pro salute generis humani à Patre ipsi impositum: Ergo libere tale præceptum non implevit, subindeque nec in ejusdem implensione meruit, cum libertas sit conditio necessarii requisita ad meritum. Consequentia patet, Antecedens probatur. Christus non potuit peccare, cum ab intrinseco esset impeccabilis: Ergo nec Patri non obedire, seu præceptum de morte pro salute generis humani subeunda non adimplere. Antecedens est certum, & patet ex dictis disp. precedenti, ubi omnimodam Christi impeccabilitatem variis rationibus demonstravimus. Consequentia verò probatur. Posse non obedire, seu præceptum non implere, est posse peccare: Ergo si Christus peccare non potuit, non potuit etiam non obedire, seu non implere præceptum moriendi sibi à Patre impositum. Consequentia evidens est, Antecedens probatur. Actum non obedire, seu actum omitti actum præceptum, est actum peccare: Ergo posse non obedire, seu actum præceptum omittit, est posse peccare. Sicut quia actus esse hominem, est actus esse animal rationale, posse esse hominem, est posse esse animal rationale. Unde tritum est ac pervulgatum Philosophorum axioma: *Quod facit actus actum, hoc facit potentia possibiliter.*

Huic objectioni, quæ in hac materia præcipua est, ex principiis jam statutis dupliciter respondere potest. Inprimis enim potest sic distinguere. Antecedens: Christus non potuit non obedire Patri, seu non implere præceptum &c. privative, & in sensu composito; concedo Antecedens: negativè, & in sensu diviso, nego Antecedens. Ad cujus probationem, concedo Antecedente, distinguo Consequens eadem distinctione, & similiter ad probationem Consequentiæ, distinguo Antecedens. Posse non obedire privative, & in sensu composito, est posse peccare, concedo Antecedens. Posse non obedire negativè, & in sensu diviso, est posse peccare, nego Antecedens, & Consequentiam. Nec valet ab actu ad potentiam, quia negatio obedientiae existens, non est pura negatio, sed privatio moralis, poniturque & componitur cum præcepto, eò quòd ut existens non possit ab ullo accidenti præscindere, quorum unum est actualis cum præcepto conjunctio, & ratio privationis moralis: potentia autem tendit in non obedientiam in sensu diviso, & prout negatio est. Unde ille discursus non valet: *Non obedire de facto, est de facto peccare: Christus potuit non obedire: ergo potuit peccare:* arguitur enim ab una de sensu composito, & alia de sensu diviso, ad aliam de sensu composito, & variatur appellatio: sive arguitur à non restricto ad restrictum, inferitur enim ex eo quòd Christus potuit ponere negationem obedientiae, sub ratione negationis, potest ille illam ponere sub conceptu privationis, in qua prout sic peccatum omissionis consistit. Sicut hæc ratiocinatio non valet: *Actum non ponere actum præscriptum à Deo, est actum falsificare scientiam Dei: sed homo potest non ponere actum præscriptum à Deo: ergo potest falsificare scientiam Dei:* quia in ea similis defectus committitur, & fit etiam transitus à sensu composito ad divinum.

Secundò majoris claritatis gratia aliter distinguo hanc propositionem: *Posse non obedire,*